

3. Конев В. А. Культура и архитектура педагогического пространства. *Вопросы философии*. Москва : Наука, 1996. № 10. С. 46–57.
4. Савельева І. Вимоги до ІКТ-компетенції вчителів, які беруть участь у дистанційному навчанні. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Вип. 49. 2014. С. 19–28. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/49/Iryna_Saveljeva.pdf (дата звернення 20.04.20).
5. Дистанційне навчання кваліфікованих робітників в умовах виробництва / за ред. Г. І. Лук'яненко. К. : ІПТО НАПН України, 2015. 217 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/107129/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5.pdf> (дата звернення 20.04.20).
6. Педагогические технологии дистанционного обучения: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / под ред. Е. С. Полат. Москва : Изд. центр «Академия», 2006. 400 с.
7. Костікова М. В., Скрипіна І. В. Про деякі аспекти діяльності тьютора в системі дистанційної освіти. *Системи обробки інформації*. Харків, 2011. Вип. 7 (97). С. 72–75.

Прокопська М. Б., здобувач вищої освіти
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна
Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Головною метою організації освітнього процесу є досягнення його найбільшої ефективності. Якість освіти при цьому оцінюється рівнем задоволення значущих для суспільства й особистості потреб не тільки в підготовці кваліфікованих фахівців, а й у формуванні особистості, яка має високий рівень інтелектуального, загальнокультурного і морального розвитку. Навчально-освітній процес у ЗВО повинен сприяти формуванню прагнення до особистісного зростання, самореалізації у професійній та громадській діяльності, навичок управління своєю поведінкою і системою взаємодій з урахуванням соціальних норм і правил [4].

У цих умовах значно зростає і змінюється роль викладача, який стає на-самперед керівником самостійної роботи студентів, «ініціатором» їхньої творчої діяльності та прагнення до професійного й особистісного вдосконалення. Педагогічна компетентність викладача сучасної вищої школи має містити не тільки високий рівень знань свого предмету і вміння його інтерпретувати, донести до студентської аудиторії, а й зрілість всієї системи особистісних якостей педагога, які він може продуктивно реалізовувати у своїй професійній діяльності. Важливою умовою на шляху до успішного виконання цих завдань є комунікативна компетентність, що вважається складовою частиною професійної компетентності викладача загалом [4].

У науковій літературі поняття комунікативної компетентності трактують як здатність встановлювати і підтримувати контакти з іншими людьми, систему внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови комунікативної взаємодії (Ю. Жуков); знання, вміння і навички, необхідні для здійснення комунікативної функції (А. Казарцева, А. Панфілова, Ю. Федоренко) тощо.

О. Корніяка визначає комунікативну компетентність як систему знань, умінь та навичок особистості, що сприяють та забезпечують ефективне спілкування. Вона передбачає володіння всіма видами комунікативно-мовленнєвої діяльності, а саме здатність будувати необхідні контакти з людьми, виконувати певні соціальні ролі у колективі, вміння залагоджувати розбіжності, конфлікти та суперечки, вміння працювати у команді (у групі) та дослухатися до думки її членів тощо [2].

На думку О. Кравченко-Дзондза, комунікативна компетентність – це міждисциплінарний феномен, у визначенні якого відсутня чітка стандартизація [3].

Комунікативну компетентність викладача ЗВО також прийнято трактувати як рівень володіння викладачем знаннями і вміннями організації ефективної взаємодії зі студентами, що опирається на потреби і цінності освітнього процесу та забезпечує його якість [4].

Комунікативна компетентність – це складна структура. Згідно з дослідженням Н. Ашиток, яка скористалася спостереженням О. Філатової, вона формується за допомогою таких компонентів:

- мотиваційно-ціннісний (включає в себе готовність педагога до професійного вдосконалення, відображає стійкий інтерес до інноваційної діяльності, постійну потребу у професійному зростанні та прагнення до саморозвитку);
- когнітивний (включає в себе розуміння суті та ролі комунікативної, які пов'язані з пізнанням іншої людини, охоплює здатність ефективно та дієво вирішувати проблеми, які можуть виникати в процесі комунікації);

– операційно-діяльнісний (охоплює досвід використання компетентності в стандартних і нестандартних ситуаціях, здатність педагога до особистісної безпосередньої взаємодії під час освітнього процесу, вміння зберігати емоційний спокій та рівновагу, конструктивно вирішувати конфлікти та запобігати їхньому виникненню, також включає володіння ораторським мистецтвом, грамотністю усної і письмової мови, публічною репрезентацією своєї діяльності та її результатів, уміння активно взаємодіяти з учасниками комунікативного процесу, організовувати їх спільну діяльність для досягнення конкретних значущих цілей, уміння об'єктивно оцінювати досягнення учасників освітнього процесу та їхню взаємодію з оточуючими [1; 6].

Динаміка розвитку комунікативної компетентності викладача ЗВО визначається відмовою від авторитарно-маніпулятивного стилю комунікативної діяльності, освоєнням позиції партнерства, співпраці, гармонізацією компонентів педагогічної діяльності. Викладач з високим рівнем комунікативної компетентності усвідомлює власну педагогічну унікальність, своє професійне призначення і створює умови для розкриття комунікативного потенціалу і професійно-особистісного розвитку студента [5].

Підсумовуючи вищесказане, необхідно наголосити на тому, що комунікативна компетентність є невід'ємною складовою професійної компетентності викладача. Вона, безперечно, необхідна для ефективної педагогічної діяльності, а тому є сенс у закладах професійної освіти приділяти належну увагу її формуванню упродовж усього часу навчання студентської молоді. Формування комунікативної компетентності викладача потребує системного підходу, який має реалізовуватися на всіх етапах підготовки фахівця та включати усі її структурні компоненти.

Список використаних джерел

1. Ашиток Н. І. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування. *Молодь і ринок*. 2015. № 6. С. 10–13.
2. Корніяка О. М. Комунікативна компетентність як визначальний чинник професійного самоздійснення викладача вищої школи. *Актуальні проблеми психології*. Т. VI: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. Київ, 2016. Вип. 16. С. 82–92.
3. Кравченко-Дзондза О. Е. Комунікативна компетентність у контексті професійної підготовки сучасного вчителя. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2016. № 2 (2). С. 38–44.

4. Овсянникова Е. К., Марухно В. М. Коммуникативная компетентность преподавателя высшей школы как фактор эффективности учебно-воспитательного процесса. *Международный журнал экспериментального образования*. 2015. № 4. С. 186–187.
5. Сысоева Е. Ю. Развитие коммуникативной компетентности преподавателя вуза в системе повышения квалификации. *Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал)*. 2016. № 11 (67). С. 103–112.
6. Филатова Е. В. Коммуникативная компетентность педагога: сущность и структура. *Magister Dixit: науч.-педагогич. журнал Восточной Сибири*. 2012. № 1. С. 87–89.

Семеновська Л. А., докт. пед. наук, проф.,
*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка,
Україна*

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПОРТАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Одним з ефективних засобів вирішення завдань модернізації освіти є портальна технологія. На основі дослідження наукових джерел з'ясовано, що портал – «це мережевий телекомунікаційний вузол, який володіє швидкодіючим доступом, розвиненим інтерфейсом для користувачів та широким діапазоном змісту, послуг, посилань. Це інтелектуальний інструмент вибору користувачами змісту, об'єднання ресурсів засобом простого для навігації та налаштування інтерфейсу» [1, с. 48]. Поява перших інформаційних порталів датується 1994–1995 рр., коли в мережі Інтернет з'явився новий вид комерційних сайтів-проектів, пов'язаних із накопиченням інформації (наприклад, Yahoo, Alta Vista, Lycos тощо). З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та розширенням Інтернету роль таких проектів зросла, вони почали виконувати функцію путівників мережею. Уперше термін «портал» був використаний компанією Merrill Lynch, яка розробила в 1998 р. звіт про діяльність у вигляді корпоративного інформаційного порталу, що розумівся як пакет програмного забезпечення і надавав можливість доступу до інформації зовнішніх і внутрішніх мереж. Подальший розвиток корпоративних інформаційних порталів стимулювався переходом до мережевих баз даних, необхідністю накопичення, систематизації та розповсюдження великих обсягів інформації, удосконалення технологій збереження і захисту ресурсів.